

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Łukasza Bilskiego

Kościół od zawsze troszczył się o właściwe sprawowanie Eucharystii. Odnosi się to także do muzyki, która od zawsze związana była z celebracjami. Zebrane przez wieki dziedzictwo muzyczne pozwala dziś stwierdzić, że muzyka kościelna stanowi skarbiec nieocenionej wartości wyróżniający się spośród innych form wyrazu artystycznego tym, że śpiew kościelny związany ze słowami stanowi integralną część uroczystej liturgii.

Współczesny Kościół stoi przed jednym z najpoważniejszych problemów związanych z muzyką liturgiczną. Coraz częstsza obecność w przestrzeni sakralnej muzyki rozrywkowej sprawia, że przepaść pomiędzy postanowieniami Kościoła na ten temat a obecną praktyką cały czas się pogłębia. Muzyka nie jest już rozumiana jako *ancilla liturgiae*, lecz *ancilla hominis*, co całkowicie zmienia jej istotę. Dzisiejszemu człowiekowi coraz bardziej obcy stał się chorał gregoriański a nawet i sama polifonia. Zachodząca na naszych oczach zmiana akcentów i priorytetów muzyki liturgicznej sprawiła, że to nie Bóg jest w jej centrum, lecz sam człowiek. Tego rodzaju podejście odcina się całkowicie od wielowiekowej myśli chrześcijańskiej na temat muzyki liturgicznej.

W rozwiązywaniu tego problemu pomocna i nieoceniona jest myśl papieża Benedykta XVI, który nie tylko zdiagnozował problem muzyki liturgicznej, ale i podał jego rozwiązanie. Jak zauważa Benedykt XVI, współczesne problemy muzyki wykonywanej podczas celebracji związane są z reformą Soboru Watykańskiego II, a dokładniej z wcielaniem jej w życie. Zdaniem papieża wielu uznało, że reforma liturgii miała polegać na dostosowaniu formy służby Bożej do człowieka naszej epoki. Zdawać by się mogło, że wszystko to, co było po Soborze Watykańskim II odcinało się od tego, co było przed nim. Sztuczny podział na to, co przed i po soborze wprowadził wielki zamęt na polu liturgii i muzyki liturgicznej.

Celem pracy jest przedstawienie muzyki liturgicznej w ujęciu myśli papieża Benedykta XVI. Wskazanie na całą tradycję muzyczną Kościoła, zarysowanie jej współczesnych problemów oraz próba znalezienia rozwiązań zaistniałego po Soborze Watykańskim II kryzysu muzyki liturgicznej. Ukazanie teologicznego znaczenia muzyki wykonywanej podczas celebracji liturgicznych nie ogranicza się jedynie do tekstów papieża. Metodologia zaproponowana przez Benedykta XVI wskazuje, że refleksji nad muzyką liturgiczną nie zaczynamy *ab ovo*. W rozprawie autor dokonuje próby przedstawienia syntetycznego kształtowania się muzyki liturgicznej odnosząc się do historii muzyki jak i również do myśli teologicznej wraz z przedstawieniem wypowiedzi Kościoła. Przedmiotem

pracy zatem będzie teologiczne znaczenie muzyki liturgicznej, jej kryzys we współczesnym Kościele oraz *hermeneutyka ciągłości* zaproponowana przez papieża Benedykta XVI jako odpowiedź na tę sytuację.

Dzieło papieża Benedykta XVI wpisuje się w ogólnoteologiczną refleksję na temat liturgii oraz muzyki liturgicznej. Papież demaskuje krok po kroku elementy kryzysu jednocześnie wskazując na konkretne rozwiązania. Myśl papieża zatem jest wskazaniem rozwiązania istniejącego już kryzysu muzyki liturgicznej. Jego koncepcja „reformy reformy”, a także postulat interpretacji Soboru Watykańskiego II jako kontynuacji a nie zerwania z tradycją, wpisuje się w te rozważania. W ten sposób można na nowo określić istotę i rolę muzyki w celebracjach liturgicznych.

Prowadzone badania pozwalają również na sformułowanie wniosków praktycznych dla współczesnej muzyki liturgicznej. W oparciu o wymienione ustalenia autor proponuje i sugeruje następujące wnioski: nadal istnieje potrzeba zgłębiania kościelnego dziedzictwa muzyki kościelnej zwłaszcza liturgicznej. Należy zatem spopularyzować wypowiedzi Kościoła mówiące zarówno o muzyce podczas celebracji, jak i o samej liturgii. Wydawać by się mogło, że jedną z najważniejszych pomocy w odnowie muzyki liturgicznej jest określenie właściwej jej teologii i miejsca w liturgii. Dlatego też należy zwrócić większą uwagę na formację i posługę muzyka kościelnego, a także dowartościować i ożywić działalność diecezjalnych komisji do spraw liturgii i muzyki kościelnej.

Data sporządzenia: 1.12.2016

